

Biuletyn / Bulletin Euroregionu Silesia

Nr 4 / Č. 4

Kwiecień / Duben 2012

ISSN 2084-0020

**Rozwój gospodarczy na pograniczu
- Międzynarodowe
Spotkania Przedsiębiorców**
.....

**Hospodářský rozvoj v pohraničí
- Mezinárodní setkání podnikatelů**
Str. 2-3

**Przykłady dobrych praktyk
w mikroprojektach**
.....

**Příklady dobré praxe
v mikroprojektech**
str. 4-5

**Wywiad z Małgorzatą Staś - Dyrektorem
Wydziału Rozwoju Regionalnego
Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Śląskiego**
.....

**Rozhovor s Małgorzatou Staś -
ředitelkou oddělení regionálního rozvoje
Maršákovského úřadu Slezského vojvodství**
str. 8-9

Międzynarodowe Spotkania Przedsiębiorców

Współpraca miast partnerskich Wodzisław Śląski – Karwina

Jednym z bardziej aktywnych samorządów w zakresie polsko-czeskiej współpracy transgranicznej w Euroregionie Silesia jest miasto Wodzisław Śląski. Samo miasto jak i jego jednostki organizacyjne, szczególnie szkoły, w szerokim zakresie wykorzystują środki Funduszu Mikroprojektów. Pokazują przy tym ciekawe i nowatorskie rozwiązania. Chcemy dziś zaprezentować formy współpracy gospodarczej zainicjowane przez samorząd Wodzisławia Śląskiego.

Współpraca miasta Wodzisławia Śląskiego z miastem partnerskim Karwina ma już kilkudziesięcioletnią tradycję. Umowa o współpracy została podpisana w 1954 roku. Współpraca ta realizowana jest na wielu płaszczyznach – kulturalnej, społecznej, sportowej, edukacyjnej i gospodarczej. Ściśle współpracują z sobą także oba samorządy, które organizują systematycznie wzajemne spotkania i spartakiady.

W ostatnich latach, dzięki dofinansowaniu ze środków Unii Europejskiej w ramach programów PHARE CBC, INTERREG III A oraz Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej 2007-2013, miasto mogło zintensyfikować międzynarodową współpracę i zrealizować szereg przedsięwzięć o charakterze nieinwestycyjnym we współpracy z partnerem z Republiki Czeskiej – miastem Karwina. Łącznie zrealizowano 18 mikroprojektów dofinansowanych z funduszy europejskich. Ich realizacja opierała się nie tylko na współpracy między samymi władzami samorządowymi obu miast. Niebagatelne znaczenie miały tutaj bardzo dobre kontakty z Izłą Gospodarczą w Karwinie, organizacjami pozarządowymi, instytucjami kultury, placówkami oświatowymi, klubami sportowymi, a nawet przedsiębiorstwami.

Jedną z najbardziej udanych i efektywnych form współpracy są Międzynarodowe Spotkania Przedsiębiorców – od 2003 roku odbyło się już w Wodzisławiu Śląskim 8 takich spotkań. Projekty te, inicjowane przez Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego, to cykl konferencji, debat i konsultacji skierowanych do przedsiębiorców, samorządów terytorialnych oraz samorządów gospodarczych polsko-czeskiego pogranicza. Głównym ich celem jest rozwój transgranicznej współpracy gospodarczej i uświetnienie kontaktów między przedsiębiorcami oraz w rezultacie stymulowanie rozwoju gospodarczego i utworzenie nowych miejsc pracy. Inicjatywa spotkała się z szerokim zainteresowaniem w regionie, co między innymi spowodowało włączenie się do współpracy, poza gospodarzami imprezy – Wodzisławiem Śląskim i Karwiną, innych miast – Hawirzowa, Ostrawy i Jastrzębia Zdroju. W ramach spotkań odbywały się także konferencje, w trakcie których miały m.in. miejsce wystąpienia polskich i zagranicznych prelegentów na tematy związane z prowadzeniem trans-

granicznej działalności gospodarczej oraz ochrony środowiska, wystąpienia przedstawicieli samorządów terytorialnych, gospodarczych oraz placówek dyplomatycznych z różnych krajów, nie tylko z Polski i Czech.

W ramach tych spotkań najbardziej wyróżniającym się w dokonaniach na rzecz współpracy transgranicznej przedsiębiorstwom i samorządom wręczano okolicznościowe statuetki. Podczas ostatnich Międzynarodowych Spotkań Przedsiębiorców statuetki otrzymali: Stavební Společnost Karviná a.s., Związek Subregionu Zachodniego z siedzibą w Rybniku, Termo Profil - Dulak Sp. J. – Wodzisław Śląski, Pol-Eko Aparatura Sp.J. – Wodzisław Śląski oraz Haberkorn Ulmer Polska Sp. z o.o. – Wodzisław Śląski.

Spis Treści

Międzynarodowe Spotkania Przedsiębiorców	2-3
Przykłady dobrych praktyk w mikroprojektach	4-5
Polsko-czeskie partnerstwa samorządów - Współpraca międzynarodowa gmin Euroregionu Silesia	6-7
Wywiad z Małgorzatą Staś, Dyrektorem Wydziału Rozwoju Regionalnego	8-9
Kierunki działań Euroregionu Silesia na lata 2012 – 2013	10
Kalendarz imprez transgranicznych/ Kalendář přeshraničních akcí	11
Co se skrývá pod tajemnou zkratkou ESÚS?	12-13
Ks. Biskup Józef Nathan - Wielki człowiek pogranicza	14
Rozrywka	15
Warto zobaczyć – Zamek Piastowski w Raciborzu	16

W ciągu tych ośmiu edycji na Międzynarodowych Spotkaniach Przedsiębiorców pojawiali się także – oprócz Polscy i Czech – zainteresowani goście z Rumunii, Szwecji i Słowacji. Niejednokrotnie w przedsięwzięciu brało jednorazowo udział nawet kilkaset osób. Dodatkowo, przy okazji spotkań, firmy mogły prezentować się na stoiskach wystawienniczych, co sprzyjało pozyskiwaniu nowych kontrahentów i klientów.

Powyższe działania przynosiły wymierne efekty. Wiadomo, że dzięki nim podpisano kilkadziesiąt umów gospodarczych, nawiązano szereg nowych kontaktów oraz powstało wiele nowych miejsc pracy. Niebagatelne znaczenie miała również wymiana doświadczeń w zakresie prowadzenia transgranicznego obrotu gospodarczego i pomoc w rozwiązywaniu problemów z tym związanych. Sprzyjała temu obecność zaproszonych ekspertów: polityków, ekonomistów, bankowców, przedstawicieli placówek dyplomatycznych i organizacji gospodarczych. Efekty tych spotkań mają odbicie m.in. w statystykach Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim.

Współpraca transgraniczna na polu gospodarczym wykazuje w ostatnich latach dużą dynamikę. Jej wzrost można zaobserwować przede wszystkim po wstąpieniu naszych krajów do Unii Europejskiej, a szczególnie po przystąpieniu do strefy Schengen. Wówczas nastąpiło wyraźne ożywienie transgranicznych kontaktów gospodarczych, co obrazuje powstawanie firm i przedstawicielstwa firm czeskich w Polsce i polskich w Czechach.

Miasto Wodzisław Śląski ściśle współpracuje z izbami gospodarczymi w Karwinie i Ostrawie, szczególnie w zakresie pomocy dla przedsiębiorstw, nawiązywania nowych kontaktów gospodarczych i realizacji transgranicznej działalności gospodarczej.

Współpraca partnerska Wodzisławia Śląskiego i Karwiny nie ogranicza się jednak tylko do działalności na polu gospodarczym. Niemniej ważne są wspólne przedsięwzięcia na polu kulturalnym, edukacyjnym, sportowym, turystycznym i administracyjnym. Za przykład niech posłużą wydane publikacje: „Poznaj zabytki Ziemi Wodzisławskiej. Małe formy architektury sakralnej”, „Wodzisław Śląski-Karwina – karty z przeszłości”, „Wodzisław Śląski a dziedzictwo europejskie”. Organizowane są również imprezy kulturalne „Wspólna historia, ziemia, kultura – jesteśmy razem”, „Tradycja i folklor bogactwem małych ojczyzn”, „Przygraniczne Konfrontacje Taneczne”, „Taneczne Pomosty Przyjaźni”, „Gitariada”, konkurs fotograficzny „Krajobrazy Pogranicza”, „Literacka wiosna nad Odrą” – projekt, który mocno zaangażował setki młodych czytelników w poznawanie dorobku literackiego sąsiadów. W ramach polsko-czeskiej współpracy zrealizowano też trasę rowrową Wodzisław Śląski – Karwina. Realizowane są również projekty sportowe, chociażby „Międzynarodowy Turniej Piłki Nożnej”, czy też „Przygraniczne Konfrontacje Sportowe”. Wzajemne kontakty nawiązują polskie i czeskie szkoły oraz organizacje pozarządowe.

Dobrze układająca się współpraca pomiędzy samorządami praktycznie w każdej dziedzinie skutkuje włączeniem wielu partnerów „z zewnątrz”. Dobra praktyka inspiruje. Prowadzone są projekty angażujące mieszkańców obu miast, chociażby takie jak „Polsko-czeskie tradycje wielkanocne”, „Bożonarodzeniowe reggae z przyjaciółmi” i „Dzień Karwiny w Wodzisławiu Śląskim”, które mają charakter imprez plenerowych. Odbywają się one na wodzisławskim rynku i przyciągają setki uczestników – mieszkańców obu zaprzyjaźnionych miast i gmin sąsiednich. Dotychczasowy dorobek miast partnerskich dobrze rokuje na przyszłość, zapewnia dalszy rozwój tej współpracy i włączenie w jej nurt nowych osób i instytucji.

(współpraca: Anna Szweda-Piguła)

Inwestycja w turystyce

przykładem polsko-czeskiego mikroprojektu

Tytuł projektu: Turysta na trasie
Nazwa Wnioskodawcy: Gmina Baborów
Nazwa Partnera: Město Hradec nad Moravicí
Wartość umowy (EFRR): 29.580,00 EUR

Projekt „Turysta na trasie” był wspólną inicjatywą Gminy Baborów oraz partnerskiej gminy Hradec nad Moravicą. Projektowi wspólnemu realizowanemu jednocześnie po obu stronach granicy przyświecał jeden wspólny cel – rozszerzenie wzajemnych kontaktów mieszkańców obu gmin położonych na pograniczu polsko-czeskim, który miał zostać zrealizowany poprzez działania w zakresie rozwoju turystyki oraz udostępniania informacji dwujęzycznej, tak aby turysta czuł się swobodnie na obszarze gminy partnerskiej.

Pomysł na realizację projektu zrodził się w trakcie spotkań przedstawicieli obu gmin. Zauważono brak na terenie gmin ogólnodostępnych informacji dla turystów w języku partnera, tj. w Baborowie brak informacji w języku czeskim, natomiast w Hradcu brak informacji w języku polskim. Realizacja projektu była odpowiedzią na występującą potrzebę społeczności lokalnych, dlatego też zaplanowano i w końcowym rezultacie ustawiono w każdej miejscowości przynajmniej jedną zamykaną gablotę aluminiową, co w znaczny sposób ułatwiło korzystanie i aktualizowanie informacji turystycznej. Każda gablota zawiera mapę, fotografie i opisy najciekawszych okolicznych miejsc i atrakcji, które warto zobaczyć. Do zebrania tych informacji zaangażowano uczniów i nauczycieli Zespołu Szkół w Baborowie, a wykonanie profesjonalnej oprawy graficznej i wydruk gotowych materiałów informacyjnych powierzono wyspecjalizowanej drukarni.

Przygotowanie gablot z informacjami dla turystów zarówno polskich jak i czeskich stanowi zatem swoisty bodziec dla rozwoju kontaktów transgranicznych mieszkańców na pograniczu polsko-czeskim, sprzyja rozwojowi turystyki jednodniowej i weekendowej na terenach wiejskich gminy Baborów oraz zachęca mieszkańców obu gmin do spędzania wolnego czasu na wycieczkach i przedchadzkach po nieznaną dotąd okolicę.

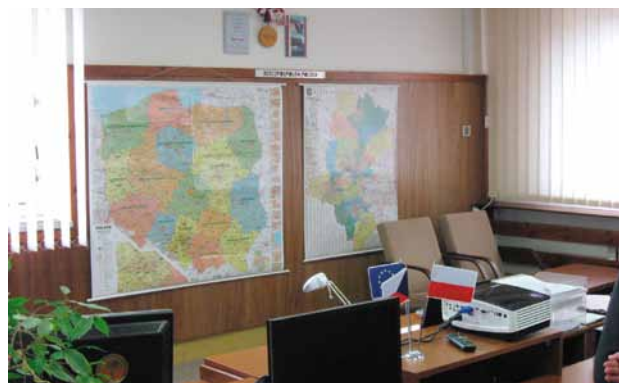
Ostatnim etapem współpracy - wieńczącym realizację projektu – było wspólne spotkanie partnerów z Hradca i Baborowa, w czasie którego zaprezentowano całą trasę dedykowaną turystom pogranicza oraz podsumowano efekty projektu, co również stało się okazją do nawiązania nowych znajomości ze współautorami projektu.

Přeshraniční spolupráce policejních složek

Heslo POMÁHAT A CHRÁNIT, známé ze služebních aut české státní policie, si jen málokdo představuje také v kontextu česko-polské přeshraniční spolupráce. A přesto policie Moravskoslezského kraje od roku 2009 připravila několik zajímavých přeshraničních projektů určených pro široké spektrum obyvatel našeho příhraničí, které byly financovány z Fondu mikroprojektů v Euroregionu Silesia.

Prvním, zdánlivě nesmělým pokusem, byl projekt s názvem „Mezinárodní konference Community Policing“. Cílem projektu, realizovaného ve spolupráci s wrocławskou vojvodskou (krajskou) policií, bylo prostřednictvím konference a propagačních materiálů seznámit širokou veřejnost s filozofií nového způsobu policejní práce, která je postavena na široké spolupráci s veřejností. Poté následoval společný projekt kriminálních útvarů moravskoslezské a opolské policie, z polské strany zaměřený na předcházení negativním jevům spojeným s bezdomovectvím, alkoholismem a narkomanií a z české strany zaměřený na ochranu seniorů. Projekt české policie, který skončil teprve v únoru t.r., se nazýval „Problémy sociálního vyloučení na česko-polské hranici – senioři v bezpečí“. V loňském roce byl zrealizován projekt s názvem „Zkvalitnění společného pracoviště v Chotěbuzi“, jehož cílem bylo zlepšit podmínky policejní práce na jediném společném policejním pracovišti v této zemi. (Přestože Chotěbuz leží na území sousedního Euroregionu Těšínské Slezsko, projekt byl z důvodu sídla moravskoslezské policie řešen v rámci Euroregionu Silesia.)

Výstupem projektu „Zkvalitnění společného pracoviště v Chotěbuzi“ bylo nově dovybavené jediné společné policejní pracoviště v ČR.

V současné době jsou v realizaci dva další projekty, v kterých je partnerem katowická vojvodská policie a policejní škola. V rámci projektu dopravní složky krajské policie s názvem „Bezpečně na silnicích v příhraničí – podpora prevence a společné řešení problémů“ bylo zakoupeno ojedinělé vybavení pro prevenci a řešení dopravních přeštoků v našem příhraničí (sady k distančnímu, skrytému monitorování chování řidičů a přístroje na měření tmavosti skel), bylo provedeno deset společných preventivních dopravně bezpečnostních akcí včetně distribuce informáčních a edukativních materiálů řidičům a závěrečného vyhodnocení společných aktivit české a polské dopravní policie. Zatím posledním projektem je projekt s názvem „Zvýšení kvality zásahových jednotek v česko-polském příhraničí“, v rámci kterého si budou příslušníci české a polské policie společně zvyšovat teoretické i praktické dovednosti v řízení služebních vozidel. Na závěr projektu se o své zkušenosti podělí se zástupci policie i jiných krajů a dalšími složkami integrovaného záchranného systému.

V projektu „Mezinárodní konference Community Policing“ byla představena filozofie nového způsobu policejní práce.

V rámci projektu „Bezpečně na silnicích v příhraničí – podpora prevence a společné řešení problémů“ proběhly na různých místech našeho příhraničí společné preventivní dopravně bezpečnostní akce.

Přehled přeshraničních projektů Krajského ředitelství policie Moravskoslezského kraje financovaných z Fondu mikroprojektů v Euroregionu Silesia

Název projektu	Název PL partnera	Schválená dotace	Období realizace
Mezinárodní konference Community Policing	Komenda Wojewódzka Policji we Wrocławiu	3 732 EUR	5/2009 – 12/2009
Problémy sociálního vyloučení na česko-polské hranici – senioři v bezpečí	Komenda Wojewódzka Policji w Opolu	15 562 EUR	9/2010 – 2/2012
Zkvalitnění společného pracoviště v Chotěbuzi	Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach	22 814 EUR	9/2010 – 12/2011
Bezpečně na silnicích v příhraničí – podpora prevence a společné řešení problémů	Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach	28 943 EUR	5/2011 – 6/2012
Zvýšení kvality zásahových jednotek v česko-polském příhraničí	Szkoła Policji w Katowicach	28 521 EUR	11/2011 – 4/2013

Polsko-czeskie partnerstwa samorządów

Współpraca międzynarodowa gmin Euroregionu Silesia

Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry skupiające w swoim gronie miasta i gminy leżące na obszarze przygranicznym ma w swoich celach m.in. tworzenie korzystnych warunków dla ponadgranicznej współpracy różnych podmiotów, w tym także samych jednostek samorządu terytorialnego. Choć już w momencie powstawania Stowarzyszenia a potem Euroregionu Silesia niektóre z samorządów z polskiej strony granicy aktywnie współpracowały ze swymi partnerami z Republiki Czeskiej, to dopiero po roku 2000 nastąpiła intensyfikacja aktywności samorządów w zakresie nawiązywania głębszych, a potem formalnych kontaktów z odpowiednikami po stronie czeskiej.

Tu trzeba przypomnieć, że struktury samorządowe w Polsce i Czechach się różnią. W Polsce najmniejszą jednostką samorządu terytorialnego jest tzw. gmina zbiorcza, gromadzącą najczęściej od kilku do kilkunastu miejscowości (wsi) lub będącą miastem (np. Racibórz, Wodzisław Śl.). Natomiast w Czechach najmniejszą jednostką administracyjną jest przeważnie jedna miejscowość (wieś, miasto), tworząca gminę. Dochodzi więc do pewnej dysproporcji w wielkości samorządowych partnerów. Dla przykładu – partnerem dla gminy Lyski (5739 ha, 9417 mieszkańców) jest wieś Darkovice (1218 mieszkańców).

Granica między Republiką Czeską a Polską, będąca jednocześnie granicą pomiędzy Krajem Morawsko-śląskim (odpowiednikiem polskiego województwa) a województwami opolskim i śląskim, w dużej części jest granicą przecinającą historyczne ziemie śląskie. W poprzednich wiekach tej granicy albo nie było, albo często przebiegała

w inny sposób. Skutkiem tego były w przeszłości różne konflikty i antagonizmy, ale z drugiej strony – większości mieszkańców z obu stron dzisiejszej granicy dotyczy ta sama lub bardzo podobna spuścizna kulturowa (tradycja, obrzędy, zwyczaje). Po 1945 roku, mimo oficjalnych deklaracji o przyjaźni między Polską Ludową a Czechosłowacją, granica praktycznie i skutecznie dzieliła. Dopiero po roku 1989 mogło się to zmienić.

Zmiana stosunków politycznych i społecznych w obu państwach stopniowo przyniosła zmiany we wzajemnych kontaktach, nie tylko między mieszkańcami, ale także między przedstawicielami samorządów.

Pierwszym polskim samorządem w Euroregionie Silesia, który podpisał oficjalną umowę partnerską po roku 1989 z czeskim miastem (Opawą) był Racibórz, który uczynił to już 1.06.1991 roku. Potem przez kilka lat, mimo coraz bardziej powszechnych kontaktów – zwłaszcza gmin bezpośrednio leżących przy granicy z Czechami – nie odnotowano faktu podpisania oficjalnej umowy partnerskiej. Jako kolejne gminy zrobiły to Rydułtowy (1995), Branice (1996), Baborów i Krzyżanowice (1998) – Krzyżanowice od razu z trzema sąsiadami. Po roku 2000 umowy partnerskie podpisywały kolejne samorządy. Ciekawym wyjątkiem od powyższych reguł jest miasto Wodzisław Śl., gdzie formalną współpracę partnerską realizuje się nieprzerwanie od 1954 roku. Dzisiaj nie ma praktycznie samorządu po polskiej stronie Euroregionu Silesia, który by nie współpracował z partnerem samorządowym po stronie czeskiej.

Polsko-czeskie partnerstwa miast i gmin Euroregionu Silesia

Gmina polskiej części Euroregionu Silesia	Gmina partnerska z Republiki Czeskiej	Rok podpisania oficjalnej umowy partnerskiej	Inne państwa, z którymi polska gmina ma umowę partnerską
Baborów	Hradec nad Moravicí	1998	Niemcy
Branice	Úvalno	1996	Niemcy
	Krnov	2000	
	Albrechtice	2000	
	Osoblaha	2000	
Głubczyce	Krnov	2000	
	Albrechtice	2001	
	Rusíc	2005	
Gorzyce	Dolní Lutyně	1999	Słowacja, Ukraina
	Bohumín	2007	
Kietrz	Sudice, Oldřišov, Třebom, Štěpánkovice, Rohov, Kobeřice, Hněvošice, Bolatice	1999	Ukraina
	Bílovec	2005	
Kornowac	Vřesina	2005	
Krzanowice	Chuchelná	2000	Słowacja, Ukraina, Niemcy
	Strahovice	2011	
Krzyżanowice	Hať	1998	Niemcy, Węgry
	Šilheřovice	1998	
	Píšť	1998	
	Bohumín	2010	
Kuźnia Raciborska	Bolatice (z Rudami)		
Lubomia	Horní Suchá	2003	
Lyski	Darkovice	2008	
Marklowice	Stonava	2007	Francja
	Stěbořice	2003	
Mszana	Fryčovice	2011	Niemcy
	Sudice		
Pietrowice Wielkie	Horní Benešov	2000	
	Melč	2010	
Racibórz	Opava	1991	Niemcy, Węgry, Rosja, Francja
Rudnik	Kobeřice		
Rydułtowy	Orlová	1995	Dania
Wodzisław Śl.	Karviná	1954	

Podpisanie umowy partnerskiej gmin Lyski i Darkovice w 2008 roku

Współpraca partnerska polskich i czeskich samorządów przybiera bardzo różnorodne formy. Oczywiście, nie współpracują tylko przedstawiciele organów władzy. We wspólne działania zaangażowani są pracownicy urzędów, jednostek organizacyjnych, ale także stowarzyszenia i organizacje działające po obu stronach granicy oraz zwykli mieszkańcy.

Do najczęściej występujących form współpracy transgranicznej pomiędzy polskimi i czeskimi samorządami należą:

- organizacja wspólnych imprez integracyjnych — kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych,
- współpraca szkół połączona często z wymianą uczniów,
- organizacja wspólnych, międzynarodowych przeglądów artystycznych, koncertów (w tym także przeznaczonych specjalnie dla dzieci i młodzieży),
- organizacja i uczestnictwo we wspólnych, międzynarodowych zawodach pożarniczych (strażackich),
- organizacja przez kluby sportowe wspólnych meczów i różnych sportowych mitingów,
- organizacja obozów i spływów kajakowych,
- spotkania przedstawicieli organów władz samorządowych (np. wspólne posiedzenia Rad Gmin, odpowiednich Komisji),
- opracowanie i wydanie szeregu publikacji książkowych o różnej tematyce – dotyczące atrakcji przyrodniczych, wydarzeń historycznych czy walorów kulinarnych,
- współpraca podczas zagrożeń, np. powodziowych,
- spotkania przedsiębiorców, organizacji gospodarczych.

Bardzo wiele elementów współpracy międzynarodowej ma miejsce w ramach realizowanych projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Prawie wszystkie

Uroczystości wejścia Polski i Czech do „strefy Schengen” na przejściu granicznym Chałupki-Bogumin 20 grudnia 2007 roku z udziałów przedstawicieli samorządów powiatu raciborskiego i wodzisławskiego oraz czeskich gmin i miast

gminy realizowały tego typu projekty. Do ich dyspozycji były w tym okresie programowane środki w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska 2007-2013 oraz Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Silesia. Niektóre samorządy – zwłaszcza te leżące w bezpośredniej bliskości granicy – zrealizowały ich kilkadziesiąt. Samych projektów zrealizowanych tylko przez polskich partnerów do tej pory z Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Silesia było 183, na łączną kwotę dofinansowania z EFRR 2 609 672,72 EUR.

Realizowane przez samorządy wspólne przedsięwzięcia w ramach projektów to w ostatnich latach chyba najczęstsza forma i pretekst do wzajemnych intensywnych kontaktów. Efektem tych wspólnych działań są nie tylko wybudowane drogi, ścieżki rowerowe, wydane publikacje i mapy, czy dobrze zorganizowane festiwale, przeglądy, zawody strażackie lub sportowe. Rezultatem tych przedsięwzięć jest przede wszystkim lepsze poznanie się i pogłębienie wzajemnego zaufania. Przy realizacji wspólnych projektów partnerzy – a jest nimi bardzo wiele różnych grup społecznych – mogą i muszą ze sobą dobrze współdziałać, co rozwija i pogłębia wzajemne więzi, ale także buduje dobry fundament na przyszłą współpracę, niekoniecznie już z wykorzystaniem środków unijnych.

Współpraca międzynarodowa gmin z punktu widzenia polityki państwa jest nazywana „diplomacją oddolną”. Dzięki zaangażowaniu się we współpracę mieszkańców najmniejszych jednostek samorządu terytorialnego z różnych krajów stosunki między narodami nie odbywają się na poziomie rządów czy najwyższych przedstawicieli państwa, ale na poziomie społeczności lokalnych. Taka forma współdziałania prowadzi do lepszego poznania oraz zbliżenia się społeczeństw państw, a dzięki wymianie doświadczeń na polu różnych dziedzin przyczynia się do usprawnień chociażby w zakresie gospodarki lokalnej i wpływa na ogólne poszerzenie wiedzy. Efekty tej współpracy są nie do przecenienia. Pozwalają bowiem nie tylko na efektywną wymianę doświadczeń na poziomie samorządu terytorialnego, ale także ułatwiają rozwój turystyki na obszarze pogranicza, zapewniają współpracę w rozbudowie infrastruktury po obu stronach granicy, są także znakomitym narzędziem promocji. Generalnie można stwierdzić, że prowadzą do kulturowego rozwoju regionu po obu stronach granicy.

Biorąc pod uwagę zakres i formy współpracy partnerskiej samorządów lokalnych Euroregionu Silesia z obu stron polsko-czeskiej granicy, można mieć nadzieję na jej dalszy rozwój, a w efekcie na wzrost znaczenia całego regionu w zakresie nie tylko gospodarczym, ale także kulturowym i społecznym.

fol. G. Wawoczny

20-lecie współpracy Miast Racibórz i Opawa - 2011

Wywiad z Małgorzatą Staś

Dyrektorem Wydziału Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego

Pani Dyrektor, jest Pani prawdopodobnie najbardziej kompetentną osobą w województwie, by odpowiedzieć na pytanie: w jakim stopniu województwo śląskie wykorzystuje środki unijne w obecnej perspektywie finansowej 2007-2013?

Ze spokojnym sumieniem mogę powiedzieć, że w ramach Programu Regionalnego Województwa Śląskiego, za którego wdrażanie jest odpowiedzialna, środki unijne wykorzystywane są w sposób efektywny i dynamiczny. Wpływ na to ma kilka czynników, między innymi dokonywana przez niezależnych ekspertów ocena projektów, a następnie wybór do dofinansowania tych, które uzyskały największą liczbę punktów.

Do tej pory w ramach Programu Regionalnego podpisano 3 277 umów o łącznej wartości dofinansowania 5,6 mld zł. Oznacza to, że rozdysponowaliśmy już ponad 77% dostępnej puli środków. Pieniądze te zostały przeznaczone między innymi na rozwój infrastruktury drogowej, rewitalizację obszarów zdegradowanych, kulturę, sprzęt medyczny, przedsięwzięcia innowacyjne, czy przedsiębiorczość. Cieszy mnie również liczba już zrealizowanych w ramach Programu projektów, która wynosi 1,5 tysiąca. To bardzo dużo i nie przesadzę, jeśli powiem, że niemal w każdym miejscu naszego województwa możemy natknąć się na inwestycję która otrzymała dofinansowanie z Programu Regionalnego i z której rezultatów mogą korzystać przede wszystkim mieszkańcy województwa śląskiego.

Na terenie województwa śląskiego wdrażanych jest również 5 programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej, tj. Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013 (POWT RCz – RP), Program Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013 (PWT PL – SK), Program dla Europy Środkowej, Program Region Morza Bałtyckiego oraz Program Współpracy Międzyregionalnej INTERREG IVC.

Nasi beneficjenci aktywnie uczestniczą w pozyskiwaniu środków z programów EWT i dlatego dzisiaj widzimy realne efekty w postaci nowych połączeń komunikacyjnych, zmodernizowanych dróg, wybudowanych ścieżek rowerowych, ścieżek edukacyjnych, placów zabaw czy też ścianek wspinaczkowych. Dodatkowo, po obu stronach granicy przeprowadzone zostały szkolenia i warsztaty dla strażaków, służb ratowniczych i policji, a także został zakupiony sprzęt specjalistyczny, m.in. zestawy ratownictwa powodziowego i samochody terenowe dla policji. Ogółem w ramach programu POWT RCz - RP dofinansowanie uzyskało 37 dużych projektów z udziałem partnerów z województwa śląskiego na kwotę ok. 33 mln euro, natomiast w ramach PWT PL - SK – 25 projektów na kwotę ok. 32 mln euro.

Warto podkreślić, że – chociaż z roku na rok konkurencja jest coraz większa – w programach transnarodowych znajdujemy się w krajowej czołówce pod względem liczby beneficjentów i realizowanych projektów. Agencje rozwoju regionalnego, uczelnie wyższe, czy instytuty naukowo-badawcze uczestniczą w 26 projektach, które otrzymają 56 mln euro dofinansowania. Dodatkowo, nasz region zaangażowany jest w realizację 17 projektów w Programie Współpracy Międzyregionalnej INTERREG IVC, w którym o dofinansowanie, co warto podkreślić, walczą wszystkie kraje UE.

Jak w tym kontekście ocenia Pani funkcjonowanie w naszym regionie Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013?

Program ten funkcjonuje jako jeden z ważniejszych integralnych elementów Europejskiej Współpracy Terytorialnej, a jego głównym celem jest promowanie współpracy i bezpośrednich kontaktów na pograniczu polsko-czeskim.

Realizowane, we współpracy partnerów z województwa śląskiego i z Czech, projekty sprzyjają budowie wzajemnych powiązań „ponad granicami”, np. pomiędzy samorządami lokalnymi, instytucjami edukacyjnymi, organizacjami pozarządowymi, instytucjami kulturalnymi oraz izbami gospodarczymi.

Małgorzata Staś

Doświadczenia, nabyte w trakcie realizacji polsko-czeskich projektów, pomagają partnerom z województwa śląskiego skuteczniej pozyskiwać środki z Unii Europejskiej na podobnego typu przedsięwzięcia.

Przypomnę, że w ramach czterech zakończonych naborów POWT RCz - RP partnerzy z województwa śląskiego uczestniczą w realizacji 37 dużych transgranicznych projektów. Obecnie trwa kolejny nabór wniosków, liczymy więc, że liczba beneficjentów jeszcze się powiększy.

Czy istnieje zagrożenie, że jakaś część środków przypadająca na nasze województwo nie zostanie w którymś z programów wykorzystana?

Na obecnym etapie nie ma zagrożenia niewykorzystania środków przeznaczonych dla województwa śląskiego w ramach Programu Regionalnego. Dzięki dobrej współpracy beneficjentów z pracownikami Urzędu Marszałkowskiego i Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości wdrażanie Programu przebiega sprawnie, a ewentualne nieprawidłowości są odpowiednio wcześniej wychwytywane.

W mojej opinii unijne środki są rozdysponowywane bardzo sprawnie i – co równie ważne – trafiają do zróżnicowanej grupy beneficjentów i na realizację bardzo różnorodnych projektów. Zapewnia to kompleksowy rozwój regionu i dają pewność, że każde euro będzie w naszym regionie dobrze wykorzystane.

Zadowolający jest osiągnięty w ramach Programu poziom certyfikacji, który wynosi ponad 2,5 mld zł i stanowi 35 % alokacji. Przekłada się to na zrealizowanie w 2011 r. zasady n+3 za rok 2008. Nie ma też zagrożenia realizacji zasady n+3 dla roku 2009, gdyż kwota obecnej certyfikacji spełnia wymóg 24,69%.

Jeżeli natomiast chodzi o Europejską Współpracę Terytorialną, alokacja w ramach każdego z programów przypada nie na województwo, lecz na program, a poziom wykorzystanych środków zależy od aktywności i zaangażowania wszystkich partnerów. Tak jak mówiłam wcześniej, w realizacji projektów w ramach programów transgranicznych, jak i pozostałych wdrażanych na obszarze naszego regionu, czynnie uczestniczą partnerzy z województwa śląskiego.

Jak przebiegają, na poziomie województwa, przygotowania do następnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej w latach 2014-2020 w zakresie tzw. „środków unijnych”? Co już wiadomo na pewno? W jakim kierunku idą zmiany?

Jednym z najistotniejszych instrumentów polityki regionalnej województwa w latach 2014-2020 będzie nowy program regionalny, który będzie spajać większość zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne jednostki publiczne i prywatne.

Po opublikowaniu pod koniec ubiegłego roku przez Komisję Europejską propozycji rozporządzeń pakietu legislacyjnego dla polityki spójności 2014-2020, rozpoczął się w kraju etap formalnych konsultacji, w których jako województwo śląskie aktywnie uczestniczymy. Obecnie

przygotowujemy się do procesu transpozycji zapisów tych rozporządzeń na grunt krajowy i regionalny oraz do negocjacji szczegółowych rozwiązań determinujących kształt przyszłego programu operacyjnego.

Uruchomiliśmy Bazę Partner 3, która pomoże poznać potrzeby Województwa Śląskiego oraz zidentyfikować strategiczne przedsięwzięcia dla regionu.

W przypadku EWT wiemy, że w nowej perspektywie finansowej Unia Europejska zarezerwowała dla tego obszaru ponad 11,7 miliarda euro. Środki te będą przeznaczone na realizację projektów w trzech komponentach: transgranicznym, transnarodowym i międzyregionalnym.

Pod koniec ub. roku powstał w województwie śląskim Zespół ds. opracowania projektu ramowego zintegrowanego programu regionalnego na lata 2014-2020, powołano także Regionalne Obserwatorium Terytorialne. Zarząd Województwa Śląskiego powołał ponadto Regionalne Forum Terytorialne Województwa Śląskiego. Proszę nam przybliżyć, jaki jest charakter tych zespołów, czym się zajmują i jakie przed nimi postawiono cele?

Rzeczywiście, ze względu na to, że rozpoczęły się już przygotowania do nowego okresu programowania, w ubiegłym roku w województwie śląskim powstało kilka zespołów.

I tak w listopadzie Marszałek Województwa Śląskiego powołał Zespół ds. opracowania projektu ramowego zintegrowanego programu regionalnego na lata 2014-2020. Jego celem będzie gromadzenie danych oraz informacji niezbędnych do opracowania projektu programu. Podczas inauguracyjnego posiedzenia Zespołu, które odbyło się w Urzędzie Marszałkowskim, rozmawiano o priorytetach Unii Europejskiej w perspektywie nowego okresu programowania oraz projektach rozporządzeń przedstawionych przez Komisję Europejską.

Kolejnym, powołanym tym razem przez Zarząd, instrumentem, który ma wspierać politykę rozwoju, jest Regionalne Forum Terytorialne Województwa Śląskiego. Do jego zadań należy stymulowanie dyskusji dotyczącej celów, kierunków i efektów polityki regionalnej w województwie, a także ich ocena, która będzie uwzględniać również problemy społeczno-gospodarcze regionu. W pracach Forum uczestniczą: przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, administracji rządowej, organizacji społecznych, gospodarczych, przedsiębiorców, instytucji naukowych, badawczo-rozwojowych, w tym uczelni wyższych.

Z kolei monitorowaniem i ewaluacją polityki regionalnej zajmuje się Regionalne Centrum Analiz Strategicznych, które pełni funkcję Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego. Za te zadania odpowiedzialny jest Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego wraz z Referatami Wydziałów Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego zajmującymi się badaniami społeczno-gospodarczymi i ewaluacją.

Województwa śląskie i opolskie oraz czeski kraj morawsko-śląski i kraj żyliński na Słowacji mają zamiar wspólnie powołać do życia Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT) „Tritia”. Jaki jest główny cel powstania „Tritii”? Na jakim etapie jest powstanie tego EUWT?

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej jest to instrument pozwalający na tworzenie sformalizowanych grup współpracy przez podmioty publiczne z różnych państw członkowskich. Nasze EUWT tworzone jest po to, by zapewnić skuteczniejszą identyfikację potrzeb blisko 8 milionów ludzi żyjących na obszarze 34 tys. km². Jego celem jest ułatwianie i wspieranie współpracy między regionami członkowskimi, głównie poprzez inteligentną implementację programów i projektów współpracy terytorialnej. Innymi słowy, EUWT TRITIA ma przyczynić się do ułatwiania codziennego życia obywatelom polsko-czesko-słowackiego terytorium, poprzez zapewnienie transgranicznej spójności i realizację strategicznych projektów przyczyniających się do rozwoju tego obszaru. Do jego zadań należą: identyfikacja, promocja i wdrażanie programów, projektów i wspólnych działań w zakresie współpracy terytorialnej, w dziedzinach m.in. transportu, ruchu turystycznego, gospodarki i energetyki.

Prace nad utworzeniem EUWT TRITIA, w którego skład wejdą Kraj Morawsko-Śląski, Samorządowy Kraj Żyliński oraz Województwa Opolskie i Śląskie, trwają od 2009 r. W lutym b.r. Sejmik Województwa Śląskiego zatwierdził dokumenty założycielskie, tj. konwencję i statut EUWT TRITIA z o.o. Dokumentację przesłaliśmy do Ministerstwa Spraw Zagranicznych i czekamy teraz na „zielone światło”. Następnym krokiem będzie już rejestracja.

Dodam, że proces tworzenia EUWT TRITIA wspierają projekty transgraniczne realizowane w ramach POWT RCz - RP i PWT PL - SK. Nie jest to proces łatwy, bowiem – jak dotąd – nie ma w Polsce żadnego zarejestrowanego EUWT, można więc uznać, że na tym obszarze przecieramy szlaki.

Dzisiaj współpracę transgraniczną świetnie rozwijają Euroregiony. Czy powołanie planowanego w takim obszarze EUWT nie spowoduje w jakiejś mierze ograniczenia zakresów działania rozwijających się Euroregionów?

Chciałabym podkreślić, że nie wyobrażam sobie zarządzania mikroprojektami bez udziału Euroregionów, które mają już w tym zakresie ugruntowaną pozycję oraz bogate doświadczenie. EUWT nie ma zastąpić Euroregionów; jest to jedynie instrument prawny (pewna umowa pomiędzy partnerami), umożliwiający pokonanie największych barier, które ograniczają współpracę transgraniczną czy transnarodową. Dzięki temu duże i ciekawe projekty będą realizowane szybciej. Zatem EUWT ma ułatwiać działania na polu transgranicznym, a nie zastępować Euroregiony.

Warto zaznaczyć, że w województwie śląskim, za pośrednictwem Euroregionów (Beskidy, Śląsk Cieszyński i Silesia) realizowanych jest aż ponad 300 mikroprojektów, które wzmacniają współpracę ponad granicami samorządów lokalnych, jednostek kultury, szkół i innych instytucji. Fundusz Mikroprojektów nawiązuje swoim charakterem do zakończonego sukcesem Wspólnego Funduszu Małych Projektów w ramach programu Phare CBC oraz do Funduszu Mikroprojektów, który stanowił część programu Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG IIIA Czechy-Polska. Jego podstawowym celem jest rozwijanie i wspomaganie rozwoju współpracy pomiędzy społecznościami po obu stronach granicy, z ukierunkowaniem na wspólną poprawę stosunków społecznych, kulturalnych i gospodarczych.

Można powiedzieć, że polsko-czeskie pogranicze, dzięki dwóm powstającym Europejskim Ugrupowaniom Współpracy Terytorialnej: TRITII i dolnośląskiemu, może zyskać miano najbardziej innowacyjnego pogranicza w Polsce.

Od 1999 roku pracuje Pani w Urzędzie Marszałkowskim, a od 2008 roku pełni Pani funkcję Dyrektora Wydziału Rozwoju Regionalnego w Urzędzie Marszałkowskim woj. śląskiego, czy zarządzanie wydziałem, który ma tak duży wpływ na rozwój regionalny naszego województwa przynosi również dużo satysfakcji co pracy „niestety”?

Satysfakcja jest najważniejsza, ale też możliwość pracy z dwustoma wspaniałymi ludźmi. Każdy z nich to ekspert w swojej dziedzinie. Wielkie wsparcie w zarządzaniu wydziałem mam przede wszystkim ze strony moich zastępców. Poza tym, dzięki mojej pracy, spotykam na swojej drodze wiele interesujących osób z pasją – oczywiście są to głównie beneficjenci. No i miałam bardzo dobrego nauczyciela i najlepszego szefa – Panią Minister Elżbietę Bienkowską. Moim zdaniem, duża ilość pracy jest zjawiskiem pozytywnym, ponieważ oznacza, że nasze województwo się rozwija, że powstają nowe ciekawe inwestycje. Zza biurka widzę tylko tony dokumentów, które wymagają setek podpisów. Jest też mnóstwo poważnych problemów do rozwiązania. Ale kiedy jadę samochodem, idę górskim szlakiem, mam wizytę u lekarza, jestem w teatrze lub hotelu i widzę tabliczkę „współfinansowane ze środków europejskich” wiem, że warto. Dlatego ja nigdy nie użyłabym słowa „niestety”.

Jest Pani pewnie bardzo zapracowaną osobą, czy pomimo zarządzania tak dużym wydziałem znajduje Pani czas na swoje zainteresowania?

Odpowiadając na to pytanie, z pewnością niczym Państwa nie zaskoczę. Godzenie obowiązków zawodowych i prywatnych jest trudne zwłaszcza, że mój czas muszę dzielić pomiędzy pracę, do której podchodzę w sposób poważny i odpowiedzialny oraz rodzinę, która jest dla mnie najważniejsza. Pomimo to udaje mi się znaleźć czas także na moje zainteresowania, do których należy między innymi ogród, który jest miejscem wspaniałego relaksu. Poza tym mam dość sporą hodowlę storczyków, którą z zamiłowaniem pielęgnuję i powiększam do tego stopnia, że w pewnym momencie „zakazano” mi znoszenia nowych kwiatów do domu. Uwielbiam także wycieczki, głównie szlakami górskimi oraz jazdę na rowerze. No i moja ostatnia pasja – dwa miniaturowe króliczki: Pysio i Asia, których harce dostarczają wiele uśmiechu i radości, zarówno mnie jak i moim córeczkom.

Bardzo dziękujemy za rozmowę.

Kierunki działań Euroregionu Silesia na lata 2012 – 2013

16 marca br. w Opawie odbyło się XVI. posiedzenie Prezydium Euroregionu Silesia. Prezydium to najwyższy organ Euroregionu, tworzy go 5-ciu przedstawicieli strony polskiej i 5-ciu przedstawicieli strony czeskiej Euroregionu wybranych przez Walne Zgromadzenie właściwej części Euroregionu.

Na początku posiedzenia dokonano wyboru Przewodniczącego i Zastępcy Euroregionu Silesia na 2012 rok. Zgodnie z głosowaniem i podjętą uchwałą Przewodniczącym Euroregionu Silesia na rok 2012 został Prezydent Miasta Racibórz Pan Mirosław Lenk, zaś jego zastępcą wybrany został Prezydent Miasta Opawy Pan Zdeněk Jirásek. Następnie omawiano aktualne informacje na temat Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007-2013 i Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia. Przedstawiono realizację zadań własnych Stowarzyszeń tworzących nasz Euroregion, szczególnie projekty własne Euroregionu Silesia, te zrealizowane oraz przedstawiono propozycje nowych projektów.

Ważnym punktem porządku obrad było zatwierdzenie „Kierunków działania Euroregionu Silesia na lata 2012-2013”, które ostatecznie zostały sformułowane w następujących priorytetach:

Priorytet 1: Euroregion Silesia we współczesnym procesie integracji europejskiej

Działania:

- 1.1. Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007-2013 – realizacja II-go etapu Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia.
- 1.2. Aktywny udział przy omawianiu problematyki przygranicznej komunikacji infrastrukturalnej oraz ruchu granicznego na obszarze Euroregionu Silesia.
- 1.3. Udział w grupach roboczych Polsko-Czeskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej.
- 1.4. Rozszerzenie współpracy z innymi podmiotami przy realizacji i dalszym rozwoju współpracy transgranicznej – zwiększenie znaczenia Euroregionu Silesia.

Priorytet 2: Euroregion Silesia jako europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej

Działania:

- 2.1. Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej na podstawie Rozporządzenia Parlamentu i Rady UE nr 1082/2006 i jego zmiany – dalsza wymiana informacji i doświadczeń z UE.
- 2.2. Euroregion Silesia jako europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej – analiza możliwości utworzenia EUWT w ramach Euroregionu Silesia.

Priorytet 3: Euroregion Silesia 2014+

Działania:

- 3.1 Współpraca Transgraniczna w okresie od 2014 roku – aktywny udział Euroregionu Silesia w przygotowaniach nowego okresu programowania.
- 3.2 Przygotowanie „Strategii Rozwoju Euroregionu Silesia” w celu rozwoju współpracy transgranicznej oraz wsparcia działalności podmiotów w ramach euroregionu.

W nawiązaniu do zatwierdzonych kierunków działań zgodnie z Priorytetem 2 pkt. 2.2 podjęto również decyzję o powołaniu Grupy roboczej ds. EUWT, która będzie zajmowała się analizą potrzeb, możliwości i celów założenia EUWT w ramach polskiej i czeskiej części Euroregionu Silesia. Grupa robocza rozpocznie prace już w 2012 roku, a skład grupy zostanie zatwierdzony po wcześniejszych ustaleniach w ramach Stowarzyszeń tworzących Euroregion Silesia.

KALENDARZ IMPREZ TRANSGRANICZNYCH od kwietnia 2012 do czerwca 2012

KALENDÁŘ PŘESHRAŇIČNÍCH AKČÍ od dubna 2012 do června 2012

	Termin / Termín	Nazwa imprezy / Název akce	Miejsce imprezy / Místo akce	Organizator / Organizátor	wiecej informacji na stronie / více informací na stránkách
Kwiecień - Duben	10.04.2012	Spotkanie euroregionów Republiki Czeskiej z posłami i przedstawicielami MRR RCz - Setkání euroregionů ČR s poslanci a zástupci MMR ČR	Parlament ČR, Praha	Euroregion Nisa-Nysa-Neisse	
	11.04.2012	Otwarcie targu rolniczego - Zahájení farmářských trhů	Dolní náměstí v Opavě	Statutární město Opava	
	11.04.2012	Spotkanie polskiej części grupy roboczej do spraw przygotowania nowego programu polsko-czeskiego na lata 2014-2020 - Setkání polské části pracovní skupiny na přípravu nového česko-polského programu na období 2014-2020	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa	MRR RP	
	17.04.2012	Pierwsze wspólne spotkanie grupy roboczej do spraw przygotowania nowego programu polsko-czeskiego na lata 2014-2020 - První společné setkání pracovní skupiny na přípravu nového česko-polského programu na období 2014-2020	Olomouc	MRR RP i RCz oraz Wspólny Sekretariat Techniczny Programu POWT RCz-RP 2007-2013 - MRR PR, MMR ČR a Společný technický sekretariát programu OPPS ČR-PR 2007 - 2013	
	19.04.2012	9. Posiedzenie Euroregionalnego Komitetu Sterującego Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia - 9. zasedání Euroregionálního řídicího výboru v Euroregionu Silesia	Opava	Euroregion Silesia	www.euroregion-silesia.pl www.euroregion-silesia.cz
	27.04.2012	Konferencja „Gospodarka i Transport - Fundamenty Dalszego Rozwoju Regionów” - Konference „Hospodářství a doprava - základy dalšího rozvoje regionů”	Bielsko-Biała	Województwo Śląskie i Opolskie i Kraj Morawsko-Śląski - Śleské a Opolské vojvodství a Moravskoslezský kraj	
	30.04.2012	Zakończenie mikroprojektów w kwietniu - Ukončení mikroprojektů v dubnu: 1. Miasto Rybnik, Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych w Rybniku: „Z ekonomią na co dzień”			
Maj - Květen	03.05.2012	„Bieg bez granic” - „Běh bez hranic”	Racibórz - Plac Długosza	Urząd Miasta Racibórz	www.raciborz.pl
	12-13.05.2012	XII Eko –Wystawa Ciepło Przyjazne Środowisku, Wystawa Budownictwa Ogród, Systemy Grzewcze, Wnętrza - XII. EKO výstava - teplo přívnlivé k životnímu prostředí, výstava budování zahrad, topné systémy, interiéry	Centrum Społeczno Kulturalne w Pietrowicach Wielkich	Gmina Pietrowice Wielkie	http://www.pietrowicewielkie.pl/site/index/7/news/407
	20.05.2012	„Jarmark na granicy” - „Jarmark na hranici”	przejście graniczne Chałupki - Bohumin	Gmina Krzyżanowice	www.krzyzanowice.pl
	24.05.2012	Spotkanie w ramach Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia - Setkání v rámci Fondu mikroprojektů v Euroregionu Silesia	Červený zámek v Hradci nad Moravicí	Euroregion Silesia - CZ	www.euroregion-silesia.cz
	29.-30.05.2012	Wydarzenie Roczne i posiedzenie Komitetu Monitorującego Programu POWT RCz-RP - Výroční akce a zasedání Monitorovacího výboru programu OPPS ČR-PR	Jarnołtówek	Wspólny Sekretariat Techniczny Programu POWT RCz-RP 2007-2013 - Společný technický sekretariát programu OPPS ČR-PR 2007 - 2013	www.cz-pl.eu
31.05.2012	Zakończenie mikroprojektów w maju - Ukončení mikroprojektů v květnu: 1. Powiat Wodzisławski: „Poznaj atrakcje pogranicza!” 2. Miasto Racibórz , Szkoła Podstawowa nr 15 w Raciborzu: „Polsko-czeskie tradycje i zwyczaje” 3. Gmina Marklowice, Gimnazjum w Markłowicach: „Razem w Europie” 4. Gmina Rudnik: „Bezpieczne pogranicze” 5. Statutární město Opava: „Přípravná dokumentace cyklistické stezky Opava-Pilszcz-Kietrz” 6. Město Odry: „Česko-polský most spolupráce”				
Czerwiec - Červen	11.06.2012	Termin zakończenia 10. naboru wniosków do Funduszu Mikroprojektów - Termín ukončení 10. kola příjmu žádostí do Fondu mikroprojektů	Racibórz / Opava	Euroregion Silesia	www.euroregion-silesia.pl www.euroregion-silesia.cz
	22-24.06.2012	Jarmark św. Marcelego - Jarmark sv. Marcela	Plac Domini-kański Racibórz	Miasto Racibórz	www.raciborz.pl
	30.06.2012	Zlot pojazdów zabytkowych - Sraz historických vozidel	Zabelków	Gmina Krzyżanowice	www.krzyzanowice.pl
	30.06.2012	Zakończenie mikroprojektów w czerwcu - Ukončení mikroprojektů v červnu: 1. Slezské zemské muzeum: „Open Gates to Silesian Museum” 2. Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje: „Bezpečně na silnicích v příhraničí - podpora prevence a společné řešení problémů” 3. Domov pro seniory Kamenec, Slezská Ostrava: „Ať mluvíme polsky-česky, spolu je nám vždycky hezky.” 4. Sdružení obcí Hlučínska: „Partnerstvím k poznávání regionu” 5. KLACR: „Přeshraniční spolupráce klastrů cestovního ruchu” 6. Město Vítkov: „Nové poznatky v nových kurzech” 7. EDUCA - Střední odborná škola: „Sport nezná hranice”			

Co se skrývá pod tajemnou zkratkou ESÚS?

Přestože v červenci tohoto roku již tomu bude šest let, kdy bylo schváleno **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci**, většina lidí se stále ještě s tímto pojmem nikdy nesetkala a zkratka „ESÚS“ je pro ně něčím tajemným, připomínajícím spíše nějaký objekt z vesmíru než nový typ právního subjektu. Pojem „evropské seskupení pro územní spolupráci“ tak i po téměř šesti letech zůstává tématem diskusí pouze v okruhu užší odborné veřejnosti, která se zabývá evropskou územní spoluprací, a v mnoha zemích – včetně České republiky – stále ještě neexistuje jediný subjekt tohoto typu. K čemu tedy takové evropské nařízení a příslušné právní normy v jednotlivých členských zemích jsou? Bylo nutné k těm mnoha různým právním formám veřejnoprávních, neziskových či obchodních subjektů zavádět nějaký další typ, k tomu ještě „evropský“, který bude pro nás o to méně pochopitelný? Zkusme si tedy shrnout pár základních informací na toto téma a pak možná této aktivitě evropských orgánů porozumíme o něco víc. (A pokud ne, tak si většina z nás alespoň doplní svůj slovník známých zkratk „a.s.“ či „s.r.o.“ o další zkratku „ESÚS“, s kterou se dříve či později ve svém životě určitě setkáme.)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady a národní legislativa k ESÚS

„Je třeba přijmout opatření ke zmírnění závažných obtíží, jimž členské státy, zejména regionální a místní orgány, čelí při provádění a řízení činností v souvislosti s územní spoluprací v rámci rozdílných vnitrostátních

právních předpisů a postupů. ... Zvláště s ohledem na větší počet pozemních a námořních hranic Společenství po jeho rozšíření je nutné usnadnit posilování územní spolupráce ve Společenství...“

(úvodní ustanovení Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci)

Z důvodů potřeby posílení evropské územní spolupráce - přeshraniční, nadnárodní i meziregionální, která patří k prioritám Evropské unie, a pro překonávání překážek v podobě rozdílných vnitrostátních právních předpisů, které této územní spolupráci brání, Evropský parlament a Rada Evropské unie schválili v červenci 2006 nařízení, které umožňuje členským státům, regionálním či místním orgánům a veřejnoprávním subjektům z území různých členských států EU zakládat seskupení s právní subjektivitou - tzv. „evropská seskupení pro územní spolupráci“ (ESÚS; anglicky *European Grouping of Territorial Cooperation* - EGTC; polsky *euuropejskie ugrupowanie współpracy transgranicznej* - EUWT). Nařízení o ESÚS vstoupilo v platnost 1. srpna 2007 a povinností všech členských zemí EU bylo přijmout národní prováděcí legislativu, která by umožňovala taková seskupení utvářet. V říjnu 2007 ustavil Výbor regionů EU odbornou skupinu pro záležitosti ESÚS (EGTC Expert Group), jejímž hlavním úkolem zpočátku bylo především monitorovat zavádění příslušného nařízení na úrovni jednotlivých členských států, později pak umožňovat výměnu zkušeností při vytváření evropských seskupení a specifikovat možnosti jejich využívání jako

První zasedání skupiny expertů pro záležitosti ESÚS se uskutečnilo v lednu 2008 ve Slovinsku u příležitosti zahájení slovinského předsednictví v Evropské unii.

nástroje pro územní spolupráci v Evropě. Tato odborná skupina se skládá z 31 stálých členů zastupujících členské státy EU, přičemž za Českou republiku byla do této skupiny vybrána česká část Euroregionu Silesia.

Prvního zasedání skupiny expertů pro záležitosti ESÚS se zúčastnila tajemnice Euroregionu Silesia - CZ paní Jana Novotná Galuszková.

V České republice je od června 2009 platná změna zákona o podpoře regionálního rozvoje, do kterého byla přidána samostatná část pátá s názvem Evropské seskupení pro územní spolupráci blíže specifikující postupy při vzniku, činnosti a zániku ESÚS se sídlem v ČR, a dále změna zákona o rozpočtových pravidlech a zákona o státní statistické službě, do kterých bylo nutné doplnit tento typ subjektu. V Polsku vstoupil v lednu 2009 v platnost samostatný zákon o evropském seskupení pro územní spolupráci. Dále je uveden přehled evropské, české a polské legislativy k ESÚS včetně návrhu na změnu evropské legislativy z října 2011, kompletní znění jednotlivých právních norem pak najdete na našich stránkách www.euroregion-silesia.cz (v části Činnost euroregionu – EGTC/ESÚS).

Přehled evropské, české a polské legislativy k ESÚS

- EU: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS)
- CZ: Zákon č. 154/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů
- PL: Ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej (Zákon ze dne 7. listopadu 2008 o evropském seskupení pro územní spolupráci)
- EU – změna: Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS) – návrh ze dne 11. října 2011

Základní charakteristika a postup při zřízení ESÚS

Evropské seskupení pro územní spolupráci mohou vytvořit obce, kraje či dokonce celé státy a také další veřejnoprávní organizace z území nejméně 2 členských

států EU, přičemž v navrhované změně nařízení je doplněna také možnost zapojení třetích (nečlenských) zemí a zámořských území evropských států. Takové seskupení získává právní subjektivitu, a to podle práva státu, v kterém má dle dohody svých členů sídlo. Díky této právní subjektivitě může seskupení uzavírat smlouvy, mít majetek či své zaměstnance. K základním dokumentům ESÚS patří úmluva členů takového seskupení, která stanoví základní údaje, jako jsou název, sídlo, rozsah území, na kterém bude seskupení plnit své úkoly, seznam členů, cíl a úkoly apod., a dále pak stanovy, které stanoví např. rozhodovací postupy či pracovní jazyk/jazyky seskupení. Povinnými orgány každého seskupení je shromáždění tvořené zástupci jeho členů a ředitel, který zastupuje a jedná jménem seskupení. Seskupení musí mít svůj rozpočet, přičemž účetnictví se řídí předpisy státu, v němž má seskupení sídlo.

Jakmile budoucí členové ESÚS schválí záměr zřízení evropského seskupení a návrh jeho základních dokumentů, každý z členů oznámí svůj záměr „svému státu“. V České republice byl schvalováním účasti v ESÚS a registrací ESÚS se sídlem v ČR pověřen odbor evropských záležitostí Ministerstva pro místní rozvoj (v Polsku pak Ministerstvo zahraničních věcí). Příslušné ministerstvo žádost budoucího člena prověří a schválí, popř. neschválí, což musí řádně zdůvodnit. Právní subjektivitu seskupení nabývá registrací v souladu s platným vnitrostátním právem státu, v kterém má ESÚS sídlo. Na závěr ESÚS požádá o zveřejnění v Úředním věstníku EU, kam se uvádí název, cíl, členové a sídlo. V případě seskupení se sídlem na území ČR musí jeho název obsahovat označení „Evropské seskupení pro územní spolupráci“ nebo zkratku „ESUS“.

Euroregion Silesia jako ESÚS

Protože Euroregion Silesia je pouze smlouvou o spolupráci mezi českým sdružením s názvem „Euroregion Silesia – CZ“ a polským sdružením „Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry“ a jako takový tedy nemá právní subjektivitu, byla již v roce 2007 na úrovni prezidia euroregionu zahájena diskuse o možnosti vytvoření evropského seskupení s právní subjektivitou. Ukázalo se však, že informace o tomto novém nástroji přeshraniční spolupráce dostupné v té době ještě nejsou natolik dostatečné, aby Prezidium mohlo v této diskusi pokračovat. V současné době je však již k dispozici dostatečné množství informací z mnoha evropských zemí, příslušná česká i polská legislativa a také první pokusy o ustavení seskupení v ČR a Polsku, ke kterým patří zejména společná iniciativa Moravskoslezského kraje, Slezského a Opolského vojvodství a Žilinského samosprávného kraje s názvem „ESÚS TRITIA“ nebo iniciativy Euroregionu Nisa či Glacensis. Prezidium Euroregionu Silesia na svém posledním XVI. zasedání dne 16. března 2012 tedy doporučilo v diskusi o možnosti založení vlastního ESÚS pokračovat a v této souvislosti doporučilo ustavit společnou pracovní skupinu, která by připravila podklady pro rozhodnutí orgánů euroregionu v této věci.

Stručné informace k ESÚS včetně vzorové žádosti pro české subjekty najdete na stránkách Ministerstva pro místní rozvoj www.mmr.cz (v části Regionální politika), podrobné informace včetně aktuálního přehledu či mapy již založených seskupení pak najdete na stránkách www.cor.europa.eu/egtc.

Ks. Biskup Józef Nathan

- Wielki człowiek pogranicza

Józef Marcin Nathan urodził się 11 listopada 1867 r. w Tłustomostach koło Kietrza. Jest to wioska leżąca dziś na pograniczu Czech i Polski. Oboje rodzice pochodzili ze starego rodu mieszczańskiego, z morawskiego Hulczyna. Nathanowie znali język morawski i uczyli go swoje dzieci.

Kiedy Józef Marcin miał 2 lata, jego rodzina przeprowadziła się do Ludgerzowic, gdzie ojciec objął stanowisko kierownika szkoły, katechety i organisty. W tej szkole Józef Marcin rozpoczął naukę w 6-tym roku życia. Następnie rozpoczął naukę w gimnazjum w Głubczycach, którą dokończył w Raciborzu. Po zdaniu tam egzaminu dojrzałości w 1887 roku, przez jeden semestr studiował we Fryburgu, a następnie kontynuował studia filozoficzno-teologiczne na wydziale teologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego. Świecenia kapłańskie przyjął z rąk bpa Georga Koppa we Wrocławiu dnia 23 czerwca 1891. Po święceniach wrócił do Hulczyna, gdzie po śmierci ojca zamieszkała jego matka. Tam odprawił swoją Mszę św. prymicyjną.

Jego pierwszą placówką duszpasterską były Zawiszyce koło Głubczyc. Za niecały rok, 12 lipca 1892, został przeniesiony do Branic, jako wikariusz 78 letniego ks. proboszcza Ludwika Wernera. W porozumieniu ze swym proboszczem postanowił sprowadzić do Branic siostry zakonne. Dnia 23 października 1898 roku przybyły do Branic pierwsze cztery Siostry Maryi Niepokalanej i rozpoczęły swoją służbę. Założyły szkołę gospodarczą dla dziewcząt, przedszkole i zajmowały się ambulatoryjną pielęgnacją chorych. Ks. Nathan został 1 lipca 1898 roku proboszczem w Branicach.

Z inicjatywy ks. Nathana od 1904 roku funkcjonowała w Branicach fundacja, której celem było pielęgnowanie i leczenie ubogich z powiatu głubczyckiego, w ciągu 30 lat fundacja dorobiła się 26 obiektów szpitalnych. Powstało prawdziwe miasto, w którym w 1939 roku leczyło się 1700 chorych, pracowało 115 sióstr, 9 lekarzy oraz 250 personelu świeckiego. Cały ten kompleks budynków Fundacji N.M.P. Niepokalanej nazwano „Miastem Miłosierdzia”.

Ks. Józef Nathan budował także obiekty sakralne. Najpierw zbudował trzy kościoły w sąsiednich wioskach: Boboluszkach, Michałkowicach i Wysokiej. W pierwszym dużym pawilonie zbudował kaplicę dla Sióstr i chorych, którą poświęcił Sercu Bożemu. W latach 1929-1933 zbudował piękny kościół w stylu bazylikowym w centrum „Miasta Miłosierdzia”, nazwane później „Sanktuarium Cierpienia”.

Poza działalnością duszpasterską ks. Nathan pełnił także obowiązki związane z funkcjonowaniem kościoła instytucjonalnego. W 1916 roku powierzono mu obowiązki komisarza tej części diecezji ołomuńskiej, która od 1763 roku znalazła się w granicach Prus, a później Cesarstwa Niemieckiego. Na terenie komisariatu kietrzańskiego pozbawionego łączności z arcybiskupem Ołomuńca powstał wikariat generalny. 19 kwietnia 1924 ks. Nathan został podniesiony do godności wikariusza generalnego z prawami biskupa na tym terenie. Po przyłączeniu Sudetów Czeskich do III Rzeszy jurysdykcję na tym terenie powierzono ks. Nathanowi. 26 kwietnia 1943 papież Pius XII mianował ks. Nathana biskupem pomocniczym archidiecezji ołomuńskiej z kościołem tytularnym w Arykandzie. 6 czerwca 1943 roku odbyła się uroczysta konsekracja w Branicach. Konsekratorami byli: biskup warmiński Maksymilian Kalder, a współkonsekratorami biskup Henryk Winke z Berlina i biskup Józef Ferche z Wrocławia. Nowo konsekrowany biskup w swoim herbie biskupim umieścił kotwicę i słowa św. Pawła „Caritas Christi urget nos” (Miłość Chrystusa przynagla nas).

Dnia 21 marca 1945 roku rozpoczęły się działania wojenne w samych Branicach. Zakład Branicki wraz z chorymi został skazany na zagładę, pomimo tego, że z dala widoczne były flagi Czerwonego Krzyża. Część chorych ewakuowano. Zakład został zbombardowany. Po wielodniowych walkach 6 maja 1945 roku do Branic wkroczyło wojsko rosyjskie, które na ogół zyczliwie odnosiło się do chorych i personelu. Biskup Nathan wrócił do szpitala 5 czerwca 1945 roku i z nadzieją zabrał się do odbudowy Zakładu. Jednak wskutek zmian politycznych po II wojnie światowej, zmieniły się również granice archidiecezji ołomuńskiej. Trzy dekanaty: branicki, głubczycki i kietrzański zostały odłączone od Ołomuńca i weszły w skład archidiecezji wrocławskiej. 8 września przyjechał do Branic kardynał August Hlond. Celem wizyty były zmiany związane z jurysdykcją na ziemiach należących do nowoutworzonej administracji. Ks. Prymas poinformował także bp Nathana, że administratorem został ks. Bolesław Kominek. Ks. Bp. Nathan przyjął tę wiadomość ze szczególną uległością. Pomimo swych 79 lat umiał znaleźć się w nowej sytuacji. Zaczął uczyć się

języka polskiego. W styczniu 1946 roku przybył do Branic pierwszy kapłan Polak ks. Jan Hajda, który objął kierownictwo Fundacji. Ks. Bp Nathan prosił go aby pomógł odbudować zbombardowane pawilony. Biskup Józef Marcin Nathan czuł się Moravianinem, dlatego nie złożył podania o obywatelstwo polskie. Nie chciał także wyjechać do Niemiec. 21 grudnia 1946 roku został przymusowo wywieziony do Opawy w Czechosłowacji, gdzie zamieszkał u Sióstr Miłości Bożej. Zmiana środowiska dla prawie 80 letniego Biskupa była zbyt bolesna. Przecież w Branicach spędził 54 lata. Trudno opisać co działo się w sercu Ks. Biskupa, gdy zęgnął Branicę i swoje Siostry Maryi Niepokalanej, z którymi pracował przez długie lata, a szczególnie swoich chorych dla których był prawdziwym ojcem.

21 stycznia 1947 roku ks. Nathan odprawił swoją ostatnią Mszę Świętą, a kilka dni później 27 stycznia został odwieziony do szpitala w Opawie. Gdy poczuł się słabiej zabrano go do Domu Sióstr Miłości Bożej. Tam zmarł 30 stycznia 1947 roku.

Pogrzeb biskupa Józefa Nathana odbył się 4 lutego 1947 roku w Opawie z udziałem biskupa z Ołomuńca, wielu kapłanów, sióstr zakonnych i wiernych. Były także dwie siostry z Branic, które nielegalnie przeszły przez rzekę. Ks. Biskup Józef Marcin Nathan został pochowany na obcym cmentarzu, pomimo tego, że na cmentarzu Sióstr w Branicach wybudował sobie piękne Mauzoleum. Umarł ubogi, ale bogaty w opinię świętości.

Ks. Nathan nie tylko imponował tym, co zbudował, ale przede wszystkim tym kim był. Dla wszystkich był skromnym proboszczem Józefem, który swoją prostotą i pokorą zyskał sobie zaufanie wiernych i współpracowników. Był wspaniałym organizatorem. Odnaczał się jasnością umysłu, bystrością w podejmowaniu decyzji, doświadczeniem i roztropnością. Przede wszystkim miał dobre, ojcowskie serce, gotowe wszystkim przyjść z pomocą. Na drzwicach jego kancelarii nigdy nie było tabliczki z godzinami urzędowania. Często załatwiał sprawy podczas obiadu. W szczególnie sposób kochał swoich chorych psychicznie.

W 1949 Zakład zostaje upaństwowiony. Od lat 70. XX wieku Zakład stanowi osobną parafię. W 1961 roku Siostry Maryi Niepokalanej wysiedlono z ich klasztoru na terenie szpitala. Zgromadzenie przeniosło się do Domu Rekolekcyjnego, gdzie mieści się obecnie Dom Prowincjonalny, Nowicjat, Postulat, Dom Rekolekcyjny dla dziewcząt oraz Przedszkole. 30 stycznia 1987 roku Parafia Św. Rodziny w Branicach obchodziła 40 lecie śmierci ks. bpa Nathana, kierując swe modlitwy do Boga o jego beatyfikację. Koncelebrując mszę ks. bp Jan Wieczorek z Opola, który nosi pierścionek Biskupa Nathana, w swojej homilii podkreślił w pięknych słowach ogromne zasługi Biskupa Nathana dla Kościoła i ludzi chorych. Zacytował m.in. słowa pochodzące z Głubczyc ks. bp Piątka: „Bp Nathan był niezwykle osobowością — mądry i skromny, pełen mocy i dobroci, posiadał wrodzony dar rządzenia i zarazem gotowość do służenia. Postacią swoją wyrażał dostojność, a przy tym był przystępny i budził miłość. Czynił dobro niezliczonym ludziom, nie oczekując od nich wdzięczności.”

Opracowano na podstawie:

- Pospiszył Benedykt, Józef Martin Nathan Biskup pogranicza i jego dzieło - Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL, t. 2, s. 197-199.
- www.caritaschrysti-branice.com
- www.zygzak-branice.pl/podstrony/historia_nathan01.html
- www.encyklo.pl/index.php5?title=Nathan_J%C3%B3zef
- www.smbiranice.pl/viewpage.php?page_id=23
- www.zygzak-branice.pl/images_hist/hist_nath03.jpg (foto)

Penzišči

*Hilda z Erichem furt uřikaju,
jak se v tej penzi moc špatně maju,
že za červenyh se lepší měli.
Jak to chodilo už zapomnieli,
že pysk odevžeč se nětrufali,
na hajzlpapapir ve fronče stali.*

*Včil nowym Fordem ježd'u ku mořu,
nohy ich bolu a tuž se vožu:
V punděli rano jadu do Plusu,
v utery nakupič do Globusu.
Po Kauflandu ve středu litaju
A ve štvrtek se v Polskej plantaju.*

*Při jednej cešče sjedu do Obi,
maju tam slevy, synek tam robi.
V patek do Tesca, potem do Renty,
Choč večer maju nohy jak centy
V sobotu rano jedu do Quelle,
V nědělu do Bille hned po koščele.*

*Večer im dealer lampu přismiči,
Strakatu gejšu co w noci sviči.
Že peniz něni, chvilu se strupju,
zaš jakšik budě, zaraz dvě kupju.
Co včilej s nimi? Děčum ich dame!
Ty nosem krču: Fajnějše mame!*

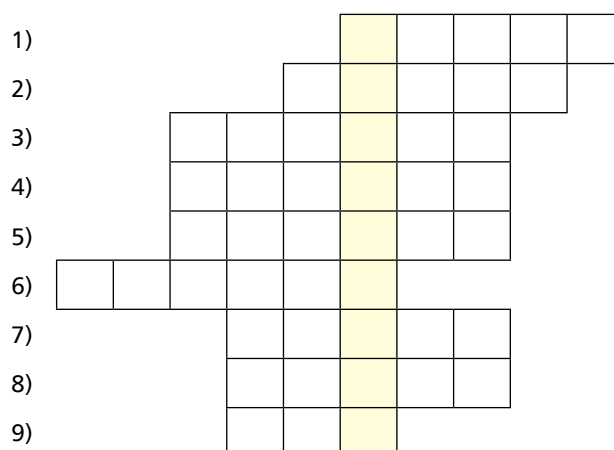
*Benzin je drahy, Erich furt kvoči,
že za tyden majlant utoči.
Daremnych zgratuv až po dach maju,
ale v punděli už zaš litaju.
Božatka! Na starošč zle se maju!*

penzišči – emeryci
uřikaju – narzekaja
punděli, utery, středa, štvrtek, patek... – dni tygodnia
Plus, Globus, Renta, Quelle, Obi... – nazwy dyskontów
i marketów
slewy – obniżki, promocje

Wierszyk pochodzi ze zbiorku Jany Schlossarkovej pisanego w gwarze hulczyńskiej „Co se stalo, u kafeja povědalo...”.

Krzyżówka

Dziś mały sprawdzian tego, co prezentowaliśmy w poprzednich numerach Biuletynu. Proponujemy Państwu rozwiązać krzyżówkę, której hasło to czeskie słowo powstałe po wpisaniu poszczególnych wyrazów, również czeskich słówek w odpowiednie pola.

- 1) Hipopotam
- 2) Rząd (z premierem na czele)
- 3) Dziękuję
- 4) Zabawka
- 5) Zegar
- 6) Miesiąc maj
- 7) Tablica, płyta
- 8) Prawo (stanowione np. w Sejmie)
- 9) Tak, tak jest

Dwumiesięcznik „Biuletyn Euroregionu SILESIA” wydawany jest na zlecenie Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry w Raciborzu.
Wydawca: Digital Art Studio Gała Przemysław, ul. Miodowa 6/22, 25-553 Kielce, tel./fax: 41 348 00 13, e-mail: biuro@digitalartstudio.pl
Redakcja: Leonard Fulneczek (redaktor naczelny), Daria Kardaczyńska, Jana Novotná-Galuszková.
Adres redakcji: 47-400 Racibórz, ul. Batorego 7, tel. +48 32 415 64 94, e-mail: info@euroregion-silesia.pl www.euroregion-silesia.pl
 Przedruk całości lub części bez zgody redakcji jest zabroniony. Wykorzystane w Biuletynie zdjęcia pochodzą z archiwów sekretariatów Euroregionu Silesia oraz Beneficjentów.
Skład i druk: Digital Art Studio Gała Przemysław www.digitalartstudio.pl
Nakład: 1500 egz. Egzemplarz bezpłatny.

Zamek Piastowski w Raciborzu

Zamek Piastowski w Raciborzu to dziś najcenniejszy zabytek tego miasta. Jest świadectwem wielkości grodu w średniowieczu, kiedy to rezydowali tu kolejni książęta górnośląscy. Pierwsza wzmianka o raciborskim grodzie pochodzi z 1108 roku. W II połowie XII wieku stał się siedzibą dworu Mieszka I, pana na Raciborzu i władcy Polski. W I połowie XIII wieku rozpoczęto wznoszenie pierwszych partii murowanych zamku. Około 1290 roku książę Przemysław I zlecił budowę gotyckiej kaplicy, która otrzymała wezwanie św. Tomasza Becketa z Canterbury, angielskiego męczennika. Znawcy nie mają wątpliwości, że kaplica stanowi dziś najcenniejszy tego typu obiekt w Polsce. Nazywana jest perłą górnośląskiego gotyku, bądź też, ze względu na podobieństwa do słynnej paryskiej kaplicy, śląską Sainte-Chapelle.

Największy rozkwit zamku przypadł na okres rządów Piastów raciborskich. Natomiast mniejsze zainteresowanie budowlą zauważalne jest już za czasów Przemysławidów opawsko-raciborskich. Przez kolejne stulecia zamek tracił na znaczeniu – pożary, wojenne zawieruchy, a także zmiany właścicieli i zarządców powodowały powolne niszczenie poszczególnych fragmentów zabudowy raciborskiej warowni. Kolejni zarządcy dopuszczali do degradacji budowli, ograniczając się jedynie do renowacji domu zamkowego oraz kaplicy i to tylko w niezbędnym zakresie. W międzyczasie w bezpośrednim sąsiedztwie murów zamkowych powstał browar, który potem rozbudowano na teren zamkowy. W XIX wieku zamek stał się własnością księcia von Ratibor, którzy na swoją stałą rezydencję obrali byłe opactwo cysterskie w Rudach, a na zamku urządzili biura zarządu domeny cesarskiej.

Z działań wojennych w 1945 r. zamek wraz z browarem wyszedł bez większego szwanku. Władze polskie umieściły tu siedzibę archiwum. Część domu zamkowego oddano na mieszkanie. Począwszy od lat 50. XX w. notowana jest powolna degradacja zamku. Począwszy od lat 90. XX w. budowla była sukcesywnie, choć w bardzo wąskim zakresie, odnawiana.

W ostatnich latach zamek został generalnie wyremontowany. Rewaloryzacji obiektów Zamku Piastowskiego dokonano w ramach projektu pt. „Utworzenie Centrum Dziedzictwa Kulturowego Bramy Morawskiej na Zamku Piastowskim w Raciborzu” z dofinansowaniem z RPO Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. W ramach odbudowy i uruchomienia kompleksu zamkowego wykonano remonty zabudowań zamku z przeznaczeniem na cele wystawiennicze, naukowe i organizacji imprez kulturalnych, rewaloryzacji dziedzictwa zamkowego i jego adaptacji na potrzeby spektakli i koncertów plenerowych.

Dzisiaj raciborski Zamek Piastowski tętni życiem. Odbywa się tu wiele imprez organizowanych lub współorganizowanych przez Starostwo Powiatowe i Agencję Promocji Ziemi Raciborskiej i Wspierania Przedsiębiorczości na Zamku Piastowskim w Raciborzu. W zamkowych komnatach prezentowane są różnorakie wystawy. Obecnie (kwiecień 2012) można zobaczyć:

- unikalne modele dawnych okrętów żaglowych, wykonane przez raciborzanina Wolfganga Beracza, m.in. Sovereign of the seas, czyli władcę mórz - angielski galeon wojenny z XVII wieku, H.M.Y. Royal Caroline - brytyjski jacht królewski z 1750 r. a także Priediestinację - rosyjski okręt liniowy z 1700 r. Okręty eksponowane są wraz z wiernymi kopiami dawnych zbroi.
- ekspozycję poświęconą historii naturalnej oraz technice. Do najciekawszych eksponatów należą m.in. ząb słonia leśnego, preparat z okazem rekina, skamieliny czy gablota z motylami. W części technicznej dla zwiedzających istnieje możliwość wy-

konania szeregu ciekawych doświadczeń. Ciekawostką są różne rodzaje mikroskopów, dzięki którym można obejrzeć nie tylko preparaty roślinne, ale również układy scalone.

- na miłośników fotografii czekają ekspozycje: Od Bajkału po Hawaje (fotografie podróżnicze Barbary Kowalskiej) oraz Zaufki życia (fotografia industrialna Roberta Słomy).

Ponadto na Zamku Piastowskim w Raciborzu można przymierzyć 15-kg husarską zbroję pocztowego z XVI-XVII wieku oraz zobaczyć kobiece strój mieszczkański. Z końcem lutego zbiory wzbogaciły się o karabelę, czyli lekką i ozdobną szablę szlachty polskiej oraz kałkan - lekką, okrągłą, silnie wypukłą tarczę, typową dla krajów wschodnich. Dodajmy, że z wszystkimi eksponatami można sobie zrobić zdjęcie.

Zamek dostępny jest dla zwiedzających przez cały tydzień:
- od poniedziałku do piątku w godzinach od 9.00 do 16.00
- w soboty, niedziele i święta w godzinach od 10.00 do 18.00.
Zwiedzanie Zamku z przewodnikiem trwa około 45 minut i jest BEZPŁATNE.

Na Zamku znajduje się także Punkt Informacji Turystycznej.

Kontakt:

ul. Zamkowa 2. 47-400 Racibórz
tel. +48 32 414 02 33, +48 32 700 60 50 wew. 105
e-mail: zamekraciborz@silesia.travel, it@zamekpiastowski.pl
www.zamekpiastowski.pl
fot. Grzegorz Nowak

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKACZAMY GRANICE